

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/M.A.-00/4 (Birleşme)

Karar Sayısı : 00-48/509-277

Karar Tarihi : 5.12.2000

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER

B- RAPORTÖRLER: Murat AYBER, Haluk ARI

C- BİLDİRİMDE BULUNAN: - The Chase Manhattan Corporation
- J.P. Morgan & Co. Incorporated
Temsilcileri: Av. Coşkun ERKAM
Nişantaşı, Rumeli Cad., No:35/47, D.14
80220, İSTANBUL

D- TARAFLAR: - The Chase Manhattan Corporation
270 Park Avenue, New York, N.Y. 10017-2070
- J.P. Morgan & Co. Incorporated
60 Wall Street, New York, N.Y. 10260-0060

E- DOSYA KONUSU: The Chase Manhattan Corporation ile J.P. Morgan & Co. Incorporated teşebbüslerinin birleşmesi işlemine izin verilmesi talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.11.2000 tarih, 4616 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7 nci maddesi ile 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca düzenlenen 22.11.2000 tarih, D4/1/M.A.-00/4 sayılı Birleşme Ön İnceleme Raporu 30.11.2000 tarih, REK.0.08.00.00/62 sayılı Başkanlık önergesi ile 00-48 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Devralma ile, ilgili ürün pazarında hakim durum yaratılması ya da bir hakim durumun güçlendirilmesine yönelik olarak rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı, bu nedenle bildirim konusu birleşme işlemine izin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

H.1.1. The Chase Manhattan Corporation

The Chase Manhattan Corporation (Chase), Delaware Eyaleti kanunlarına tabi olarak kurulan tescilli bir banka holding şirketidir. Chase dünya çapındaki finansal servislerini çeşitli banka ve banka dışı iştirakleri vasıtasıyla yapmaktadır.

Chase'ın İstanbul'da "The Chase Bank Merkezi New York N.Y. İstanbul Türkiye Merkez Şubesi" ünvanlı bir şubesi bulunmaktadır. Ayrıca Chase'ın bünyesinde bulunan Chase Manhattan International Finance Ltd.'nin %99.9 una sahip olduğu sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak üzere 12 Ağustos 1997 tarihinde kurulmuş olan Chase Manhattan Menkul Değerler A.Ş. ünvanlı bir teşebbüs de söz konusu gruba dahil olarak faaliyette bulunmaktadır.

Birleşme sonrasında Chase bireysel iş alanına yoğunlaşacak ve kredi kartlarını, New York ve Teksas'ta bölgesel tüketici bankacılığını, ipotek bankacılığını, çeşitlendirilmiş tüketici kredilerini, sigorta ve orta ölçekli piyasa bankacılığını yürütecektir.

H.1.2. J.P. Morgan & Co. Incorporated

J.P. Morgan dünya çapında ticari teşebbüslerin, devletlerin ve kişilerin finansal ihtiyaçlarını karşılamakta önde gelen bir firmadır. Banka, dünya genelinde kurumsal stratejiler ve yapılar hakkında danışmanlık sağlamakta, sermaye bulma ve sermaye yapıları geliştirmekte, finansal ürünler için pazar yapıcılığı hizmeti sunmakta ve yatırım varlıklarını yönetmektedir.

J.P. Morgan dünya çapındaki finansal servislerini iştirakleri vasıtası ile ve bir banka iştiraki olan Morgan Guaranty Trust Company of New York'un yabancı ülkelerdeki şubeleri vasıtasıyla vermektedir. Türkiye'deki şubesi " A.B.D. Morgan Guaranty Trust Company of New York, Türkiye, İstanbul Şubesi" ünvanı ile faaliyet göstermektedir.

H. 2. İlgili Pazar

H.2.1. Ürün Pazarı: Bankacılık sektörü fon arz edenlerle, fon talep edenler arasında aracılık yapmaktadır. Bu yönüyle kaynak bulma ve bu kaynakları kullanma şeklinde iki ana işlevi vardır. Kalkınma ve yatırım bankaları, sermaye piyasası işlemleri yaparak, proje finansmanı ile sanayi projelerine orta ve uzun vadeli kaynak aktararak ve danışmanlık hizmetleri sunarak bankacılık faaliyetlerinde ticaret bankalarından farklılık arz etmektedir.

Günümüzde mali piyasalarda kaydedilen büyük gelişmeler, bankacılık faaliyetlerinin geniş bir faaliyet alanı içinde yürütülmesine yol açmıştır. Bu yapı, bankacılığın temel faaliyet alanlarından (kredi ve mevduat) başka farklı yapılar ve kar alanları sunan çeşitli alt pazarlardan oluşmaktadır. Bu alt pazarlar yatırım ve kalkınma bankaları için, proje finansmanı pazarı, uzun vadeli krediler pazarı, halka arz işlemleri ve aracılık faaliyetleri pazarı, danışmanlık gelirleri pazarı olarak tanımlanabilmektedir.

Birleşme işlemine konu bankalar, kurumsal müşterilere mevduat, kredi verme, uluslararası ödemeler, akreditif ve danışmanlık hizmetleri vermekte ve ayrıca finans ve yatırım hizmetlerinde alım-satım (hisse senetleri, bono ve tahviller, döviz ve türev işlemleri), varlık yönetimi ve yatırım bankacılığı yapmaktadırlar. Ancak taraflar Türkiye pazarında bireysel bankacılık faaliyetinde bulunmamaktadırlar. Bu tespitlere göre, her ne kadar tarafların faaliyetlerinde kurumsal bankacılık ağırlıkta olsa da hem ticaret hem de yatırım bankacılığı alanlarında faaliyet gösteriliyor olması nedeniyle ilgili ürün pazarı, üst pazar olan bankacılık hizmetleri olarak belirlenmiştir.

H.2.2. Coğrafi Pazar: İlgili ürün pazarında faaliyette bulunan bankaların şubelerinin tüm ülkeye yayılmış olması ve bankalararası işlemlerin tüm ülke çapında yapılabilmesi nedeniyle ilgili coğrafi pazar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak kabul edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Başvuruya konu işlem, Amerika Birleşik Devletlerinde kurulu bir banka olan The Chase Manhattan Corporation ile yine Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulu bir banka holding şirketi olan J.P. Morgan&Co. Incorporated arasında 12.09.2000 tarihinde imzalanan "Birleşme Anlaşması ve Planı" çerçevesinde bir birleşme işlemidir. Söz konusu anlaşma ile; J.P. Morgan birleşme suretiyle Chase Manhattan'a katılacak ve birleşen şirketlerden oluşacak tüzelkişilik J.P. Morgan Chase&Co. adını taşıyacaktır. İki şirketin birleşmesi, 3.7 Chase imtiyazsız hissesinin 1 J.P. Morgan imtiyazsız hissesi ile değiştirilmesi ve J.P. Morgan'ın her imtiyazlı hisse serisinin Chase'in benzeri bir imtiyazlı hisse serisi ile değiştirilmesi şeklinde vuku bulacaktır.

Başvuruya konu birleşme işlemi Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde olmamakla birlikte, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre faaliyette bulunan şubeleri vasıtasıyla ilgili ürün piyasasını etkilemelerinden dolayı 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Söz konusu işlem 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine dayanılarak çıkartılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in 'Birleşme veya Devralma Sayılan Haller' başlıklı 2 nci maddesinin (a) bendinde yer alan, "bağımsız iki veya daha fazla teşebbüsün birleşmesi" hükmü gereğince bir birleşme işlemidir. Anılan Tebliğ'in 'İzne Tabi Birleşme veya Devralmalar' başlığı altındaki 4 üncü maddesi; *"Bu Tebliğ'in 2 inci maddesinde belirtilen bir birleşme veya devralma sonucunda birleşmeyi veya devralmayı gerçekleştiren teşebbüslerin, ülkenin tamamında veya bir bölümünde ilgili ürün piyasasında, toplam pazar paylarının, piyasanın % 25'ini aşması halinde veya bu oranı aşmasa bile toplam cirolarının yirmişişbeş trilyon Türk Lirası'nı (1998/2 sayılı Tebliğ ile değişik) aşması halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları zorunludur."* demek suretiyle birleşme/devralma işlemini gerçekleştiren teşebbüslerin yukarıda belirtilen eşikleri aşmaları halinde Rekabet Kurulu'ndan izin almaları gerektiğini hükme bağlamaktadır.

1998/6 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ"de, 1997/1 sayılı Tebliğ'in 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen eşiklerin hesaplanmasında bankalar için, 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 51 inci maddesinin (5) numaralı bendine göre, Hazine Müsteşarlığınca usul ve esasları belirlenen kar ve zarar tablolarında yer alan faiz gelirleri ve faiz dışı gelirler toplamının esas alınacağı belirtilmiştir.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, işlemin tarafları Chase ve Morgan'ın Türkiye şubelerinin gelir tablolarına göre hesaplanan 1999 yılı gelirler toplamının 115.277.064 milyon TL. (96.542.000+10.119.000+4.762.194+3.853.870); pazar payı toplamının ise % 4 (%3.7+ %0.3) olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda bildirme konu

olan birleşme işlemi, tarafların sahip olduğu toplam ciroları yönüyle 1997/1 sayılı Tebliğ kapsamında Rekabet Kurulu'nun iznine tabi bir işlemdir.

Türk bankacılık piyasasında, ürünün niteliği açısından bankalar arasında üretilen ürün ya da kredi, mevduat, çek, senet tahsili, menkul kıymet işlemleri gibi sunulan hizmetler büyük ölçüde homojendir. Ürünlerin fiyatlanması ile ilgili kamu otoritesi tarafından bir kısıtlama getirilmemiş olup faiz oranları, komisyon veya masraflar bankalar arasında değişiklik gösterebilmektedir. Ancak bankalar ürünlerini sunarken değişik satış, pazarlama teknikleri kullanmakta ve özellikle yoğun bir şekilde reklama yönelerek bir anlamda marka imajlarını yerleştirmeye, ürün farklılaştırması yolu ile pazardaki müşteri portföylerini artırmaya çalışmaktadırlar. Pazar paylarını artırmaya yönelik bu çalışmalar, bankalar arasında fiyat yanında başka parametrelerde de rekabetin yaşandığını göstermektedir. Bankacılık sisteminde yoğunlaşma yüzdeleri şu şekildedir:

	1990	1996	1997	1998	1999
İlk beş banka					
T. aktif	54	46	44	44	46
T.mevduat	59	52	47	49	50
T.krediler	57	46	46	40	42
İlk on banka					
T. aktif	75	69	67	68	68
T.mevduat	85	72	70	73	69
T.krediler	78	72	72	73	73

Başvuruya konu işleme ilişkin dosyada yer alan bilgi ve belgelerden, Türkiye bankacılık sektöründe 31.12.1999 tarihi itibarıyla toplam kredilerin 21.714.974 milyar TL. olduğu, bu krediler içerisinde Chase'ın 2.278 milyar TL. ile payının %0,1, Morgan Co.'nun payının ise sıfır olduğu; 48.263.769 milyar TL. olan toplam mevduatta da Chase'ın 20.399 Milyar TL. ile payının %0,042 olduğu; toplam aktif büyüklüğün 1999 yılı rakamlarına göre 72.120.858 milyar TL olduğu aktif büyüklüğe göre yapılan sıralamada ise, Chase'ın 177.949 milyar TL. ile 46'ncı, Morgan'nun ise 9.824 milyar TL. ile 73'üncü sırada yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla, ilk on banka için yoğunlaşma oranının %68-73 olduğu sektörde anılan birleşme işlemi sonrasında, 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinde belirtilen rekabeti önemli ölçüde azaltacak bir hakim durumun yaratılmasının veya mevcut bir hakim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

J- SONUÇ

Yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında, The Chase Manhattan Corporation ile J.P. Morgan&Co. Incorporated arasındaki birleşme işleminin, tarafların ilgili ürün pazarındaki toplam ciroları yönüyle, 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı "Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" kapsamında izne tabi bir işlem olduğu; ancak, anılan birleşme sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinde belirtilen bir hakim durum yaratılması veya mevcut bir hakim durumun daha da güçlendirilmesi ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmadığı; bu nedenle, bildirim konu birleşme işlemine izin verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.